

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:
Pe an 18 cor. 1/2 an
9 cor. 1/4 an 450 fil.

Pentru străinătate:

Pe 1 an 24 cor.
1/2 an 12 cor.
1/4 an 6 cor.

Unirea

INSERTIUNIL

Un sir garmond:
odată 14 fil., a doua
oara 12 fil. a treia
oara 10 fil.

Tot ce privește
foaia să se adreseze
la: Redacțiunea și
administrațiunea
„Unirei” în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

„Lipsa de legătură sufletească”.

— Secțiile „Asociațiunii”. —

I.

Zilele trecute s'a ținut adunarea secțiilor științifice-literare ale »Asociațiunii« și, în afară de »Drapelul«, nici un organ al nostru nu s'a ocupat mai pe larg de importanța lor deosebită, mărginindu-se numai la înregistrarea rigidă a ședințelor.

Credem că e datorită noastră, să aducem în discuție publică adunarea acestor secții, cu atât mai vârtos, că ele funcționează de o vreme de mult de îndelungată, fără să fi dat până acum roade cât de cât mai palpabile.

Motivul? E lipsa de legătură sufletească, spune cu atâta dreptate distinsul prezident al »Asociațiunii« dl Andreiu Barseanu.

Intr'adevăr, intelectualii noștri, puținii cari se interesează și de afacerile strict literare și culturale, ar trebui altcum grupați, și altcum sprijiniți din partea »Asociațiunii« chiar în aceasta societate a lor. Altul ar fi atunci și rezultatul, căci, — să ni se ierte observarea — nu pot fi considerate ca rod al muncii acestor secții, cari intrunesc pe intelectualii noștri cei mai de seamă, cele câteva broșuri de reproducere (6—10 pagini) din biblioteca tinerimii. Alt rezultat noi nu cunoaștem, căci »Transilvania« și »Biblioteca populară«, care a luat un avânt atât de frumos în vremea din urmă, nu e opera secțiilor, ci a secretarilor și a autorilor acestor broșuri.

Intr'adevăr: nu este nici o legătură sufletească între intelectualii noștri; e deci foarte explicabil, că secțiile științifice-literare ale »Asociațiunii« nu ne dau, după atâția ani dela înființarea lor, nici un rezultat concret, ci se reduc la simple formalități, la

un proces verbal, în care referenții arată ce au lucrat — și mai ales ce ar fi trebuit să lucreze — membrii singuraticelor secții, promițând pentru anul viitor o activitate cât mai intenșă și mai concentrată. Și promisiunea aceasta solemnă se repetă din an în an, îndepărtându-se însă parcă tot mai mult de clipa realizării.

Oameni, cari se cunosc dela distanță, se întâlnesc odată la an, ca făcând parte din aceeași corporațiune, discută un ceas două, iau un proces verbal și pe urmă se împrăstie iarăși la treburile lor, bine știind, că un an de zile n'o să mai aibă nici o încercătură cu obligamentul lor de membrii activi sau corespondenți ai înaltelor secții culturale.

Intrebăm atunci: ce senz mai au aceste secții, când ele nu arată nici un rezultat concret?

Răspundem, cu cea mai intimă convingere a noastră, fără a voi să jionim pe nimeni: nu au nici un senz!

Secțiile științifice literare nu sunt un fel de Academie în mic, cum nu este nici »Asociațiunea« însăși. Menirea lor este popularizarea științei și a literaturii, în cercuri cât mai extinse a poporului, fără de a neglija cu totul nici clasa intelectuală, care încă e îndreptățită a se împărtăși de roadele culturale ale acestora.

Acest principiu al popularizării științelor trebuie să călăuzească pe cei ce stau în fruntea lor și nu anumitele rezerve, cari zădărnicesc orice progres real pe acest teren.

Până acum principiul era, să se aleagă câți mai mulți membri ai secțiilor din Sibiu, pentruca astfel să se cruțe spesele cu diurnele, ce competenților membrii externi. Din același motiv au cerut profesorii din Brașov, să li-se dea lor secția literară pentru a se putea întruni mai des; li-s'a dat. Profesorii din Blaj au cerut, în anul acesta să li-se dea și lor o secție, cea

școlară, pentru a putea desvolta o activitate mai concentrată, dar nu li-s'a dat.

Astfel stăm azi în fața situației ciudate, că toată puterea de activitate a secțiilor se împarte între Sibiu și Brașov, rămânând profesorilor din Blaj, rolul de a cincia roată la car, în această activitate culturală. Starea aceasta a lucrurilor poate să contribuie la ori ce, numai la o »legătură sufletească« — nu! Profesorii din Năsăud sunt reprezentanți prin doi membrii; cei din Beiuș n'au, mi-se pare, nici un membru măcar, și astfel toate hotărârile secțiilor sunt în mâna brașovenilor și a sibienilor, iar ceilalți figurează și ei cu numele, pe hârtie...

Ei bine; așa nu mai poate merge.

Dacă »Asociațiunea« ține să arete și rezultate reale binevoiască a absta dela conziderațiile destul de strâmte de până acum. Lărgească numărul membrilor și nu facă economie, în detrimentul culturii, cu o miie-două de coroane, ce s'ar spesa spre acest scop. Cuprindă în sânul ei toate centrele noastre culturale și angajeze la muncă comună toate elementele capabile. Aibă brașovenii 20 membrii în secția literară, dar angajeze, în aceeași vreme și oameni din alte centre, cu obligământul de a se întruni la cel puțin de 2—3 ori.

Cât de important ar fi acest contract; ce roade imbelșugate ar putea să aducă schimbul de idei, și cât de mult s'ar înrudi elementele, cari stau azi reslăpite, fără legătură sufletească!

Convenirile ar avea loc în diferite centre, ar angaja atâtea forțe la munca comună și ar pregăti terenul pentru roade reale, de cari până acum nu prea am văzut

Iată o problemă de meditat pentru cei-ce vor lua parte la adunarea generală a »Asociațiunii« din toamnă.

Intimplinare la „Câteva observări sincere“¹⁾. In numărul 64, din 20 Iunie a. c. al „Unirii“, sub titlul de mai sus, O. D. Septimiu Popa, parohul Bologii, scrie un articol, în care afirmă o mulțime de neadevăruri, și plecând din acelea ne face celea mai grele acuze, asupra cărora pentru statorirea adevărului, informarea cetitorilor și buna noastră reputație, ne vedem siliți a reveni.

In acel articol Dsa afirmă, că cu ocaziunea adunării de primăvară a despărțământului Morlaca al reuniunii învățătorilor din arhidieceză ținută în Bologa la 2 Iunie a. c. „toți dascălii tractului nostru au venit la adunare cu trenul, care sosește în comuna noastră după orele 8 dimineața“ și că „din cei 12 dascăli câți au venit la adunare — toți înainte de liturghie, — au venit la biserică 5, iar ceilalți au trecut pe lângă biserică, s'au oprit pe câteva minute să asculte „pe unde suntem cu slujba“ — apoi s'au dus mai departe“. Și plecând din acest caz izolat, cu conștiința deplin liniștită îl generalizează și ne aduce grelele acuze, că batjocorim religia, suntem contrari și dușmani bisericii și instituțiilor ei, și alte deducțiuni.

Ar fi foarte trist dacă afirmările și acuzele Dlui Septimiu Popa ar fi adevărate. Din fericire acelea sunt departe de adevăr.

Trenul a sosit la Bologa, nu cum afirmă Dsa, după 8, ci după orele 9 dimineața. Cu acesta din 12 inv. au sosit nu toți, ci numai 5. Dela gară până la biserică e o distanță de vre-o 2 km., la percurgerea căreia, obosiți cum eram după un drum de aproape 10—30 km. făcut mare parte pe jos — de unii după serviciul divin —, ne-a trebuit o

¹⁾ Intârziată din pricina grămădirii de material. Nota Red.

jumătate de oră și mai bine. Sosind înaintea bisericii după jumătate la șapte, ne-am oprit cu intenția de a intra; convingându-ne însă că liturgia e înmăntată — și nu cum se afirmă, înainte de a se începe —, n'am așteptat de lucru cuvințios a conturba pe cei prezenți prin intrarea noastră, ci mai bine am renunțat de a merge la biserică, fără a ne trece nici măcar prin gând intenția de a batjocori religia și a ne arăta dușmani ai bisericii. — Acei colegi cari au fost la biserică au mers pe alte căi la adunare și nu cu trenul.

Aceasta e adevărata stare a lucrurilor. Dl Septimiu Popa însă, după cât se vede, intenționat pune lumina sub obroc și în deplină cunoștință de cauză mistifică lucrurile și spune neadevăruri ca să poată ajunge la acuzele ce ni le aduce, de unde se vede sinceritatea și intenția ce la călăuzit la scrierea celui articol. — Multe atacuri au suferit până acum învățătorii, dar încă nimănui nu i-a trecut prin minte să ne facă dușmani ai bisericii și batjocoritori ai religiei, până ce n'a venit Dl Septimiu Popa s'o inventeze. — De altcum îl asigurăm pe Dl Popa că noi cei acuzați de Dsa de dușmani ai bisericii, și porecliți — poate în batjocură — de floarea învățătorimii arhidiecezane, încă am făcut și facem pentru biserică atâta cât modelul Dsale, dacă nu mai mult; și declarăm că putem produce dovezi, că nici când n'am arătat tendințe dușmănoase bisericii, școlii și neamului, și n'am lucrat în contra intereselor acelora.

După acestea constatări nu se poate primi dela Dl Septimiu Popa ca autentică nici motivarea ce spune c'a auzit-o dela un coleg din cei cari au fost la biserică: că „nu le prea place biserică“. — Și-a dat Dl Septimiu Popa seamă, că Dsa ca unul care folosește aceasta acuză conștient, va trebui

să i-a răspunderea în primul rând? Ori are Dsa probe pentru aceasta? și individual care i-a comunicat-o e un astfel de caracter de să poate bizui pe el ca pe s. Scriptură, de cutează să iasă cu ea în publicitate?

Că se a făcut și ce va face în viitor cu toată afacerea aceasta. Dl Septimiu Popa, Dsa va vedea. Noi deocamdată numai atât constatăm: că procedura Dsale de loc nu concordează cu tactica ce i-o impune oficiul ce poartă, ba nici cu afirmările Dsale din acel articol: că „Medicina cea mai potrivită“ — pentru a vinde ca de „boala modernă“ — „e iubirea“; că preotul „cuprins de iubire față de fiul său sufleteș care e învățătorul“ dușmanos bisericii — și nu care a greșit fără intenție — „— să-l avertizeze cu toată serioșitatea“ și că numai „In caz dacă avertismentul purces din iubire față de învățător nu succede“ să-l pedepsească. — Dacă noi am greșit și Dsa a avut buna intenție de a ne aduce la calea cea bună, pentru ce n'a făcut-o aceasta în cerc restrâns, eaci Dsa doar știe ce zice s. Scriptură: „Și dacă îți va fi greșit tie fratele tău, mergi și ceartă-l între tine și el singur; dacă va fi ascultat de tine, ai câștigat pe fratele tău. Iar dacă nu va fi ascultat, ia cu tine încă unul sau doi, ca prin gura a doi sau trei martori să fie statornicit ori ce cuvânt. Și dacă nu va fi ascultat de dăași, spune bisericii“, adică soborului; și numai dacă nu i-ar fi succes — ceea ce noi nu credem eu atât mai vârtos că greșala noastră n'a fost făcută intenționat; ba în cazul acela afirmăm și motivul care ne-a îndemnat a nu merge la biserică, și nu se lua poate după afirmările făcute ale ori și cui — să ne dea soborului? Oare nu așa trebuia să-i spună înțelepciunea pastorală? Așa respectează Dsa principiile s. Scripturi? Nu... Dsa numai să se vadă la gazetă cu ori ce.

FOIȚA.

Datoria.

I. Agârbicean.

(Continuare).

— Arată-i florile Eufrosine — spunea într'un târziu protopopul.

Fetița eșia însoțită de tinărul Vasile, care o urma cu capul în pământ, sfios și el cum i-se cădea unui oaspe tinăr ca dânsul. Cum nu era însă nici studentul trecut peste vârsta copilăriei, ajunși odată în grădină, își aflau numai decât jocuri, și nu mai dădeau prin casă, decât după ce auziau glasul părintelui Petra.

— Vasilică, vino că mergem acasă.

Mai târziu în anii de gimnaz superior, în anii de seminar Vasile Petra venia și singur în vacanța cea mare, și venia destul de adeseori.

Se întâmpla câte odată, în vr'o Duminică ori sârbătoare să sosească de dimineața, — satele lor nu era departe. Atunci protopopul îl lua la biserică să-i cânte în strană. În zile de acestea dșoara Eufrosina avea adevărată sârbătoare. Vasile Petra cânta ca un cheruvim, cânta să-l asculte o zi întreagă. Și fata protopopului iubea foarte mult cântările.

În astfel de zile se grăbia de cu vreme la biserică. În zădar se întărta protopopeasa să mai rămână să-i ajute la gătitul prânzului. Eufrosina n'ar fi voit pentru toată lumea să scape utrenia.

Auzindu-l, privindu-l mereu, nu se putea opri să nu și-l închipuie pe Vasile ca preot, slujind la altar, ca protopop, poate. Și nu putea să se înșele: din clericul acesta avea să ese un preot de frunte.

Însă, cum sta acum dăpănându-și amintirile în fereastră, Eufrosina nu putea să nu recunoască faptul că ea, nu s'a gândit mai cu temeiul la preuteasa ce va avea-o acel cleric tinăr, din care era convinsă că va eși un preot de frunte. Adevărat, în unele clipe, i-se părea că întreveđe ceva din viitor, însă acolo se ascundea grabnic îndată ce înceta cântarea.

O rândunică trecu, atingând-o pe mâna albă cu aripa întinsă, Eufrosina tresări, dar simți că îndată: se așeză pe suflet tristeța de mai înainte. Și își puse pentru întâia oară întrebarea: Iubesc eu pe Vasile Petra? Și-o puse înse zadarnic, pentru că răspunsul în loc să se închege undeva într'o frază grea hotăritoare, se risipi parcă în toate părțile. Dar pe avocatul Muntean? La întrebarea aceasta din suflet nu-i răspunse decât un singur glas al curiozității, Pe acest tinăr abia-l cunoștea. Dar cu el se apropia de dânsa nu numai un tinăr necunoscut, ci și o viață nouă, necunoscută. Dar acum avu

un simțământ foarte ciudat: cu cât se gândia mai mult la avocatul și la viața nouă ce vine cu el în liniștea din satul ei, îi părea tot mai rău după Vasile Petra, ca și când ar simți că-l părăsește, ca și când ar fi vinovată cu ceva față de el. Într'un târziu băgă de seamă că tristeța în suflet i-se coborise din simțământul aceste ciudat. Tristeța aceasta începu s'o neliniștească atât de tare, încât se ridică repede din fereastră și-și spuse cu vocea tare:

„Ce copilă sunt! Mie nu-mi pasă nici de unul nici de celalalt“. Și eși în grădină, rupse o garoafă, ș'o prinse în păr, și trecu în bucătărie, unde protopopeasa pregătea cina.

Mamă-sa o primi zimbând. Îi vorbia cu o dulceață deosebită, și o urmărea mereu cu ochii, ca și când n'ar mai fi văzut-o până acum. Uneori se apropia de fereastră, și Eufrosinei îi părea că mâsa își uscă o lacrimă cu batista.

Seara aceea părinții ei fură foarte veseli. Protopopul bău vin mai mult decât de obicei, vorbea mereu glumind, povestea pătăni din trecut. Spunea despre greutatea vieții la sate, despre monotonia în care un om trebuie să se cufunde aici. Protopopeasa îi dădea în toate dreptate, zimbea, ofta uneori și-și privea fata cu dragoste.

Eufrosina nu înțelegea toate cuvintele, toate alușiile lor decât într'un singur chip: că soarta ei se hotărăște în seara aceasta.

Noi așa știm, că fiecare om cîrștit e dator să afirme totdeauna numai adevărul, cu atât mai vîrtos trebuie să o facă această preotul, Dle Popa, a cărui datoriată e propovăduirea adevărului și sîcîuirea unciunii și a fătărnicii. „Gura preotului adevărul trebuie să grăiască, căci ce va fi dacă se va strica sarea pămîntului?” (Matei u c. 5. v. 13).

Atrăgînd atenția O. D. Septimiu Popa asupra dispozițiilor învățărilor noastre biseroești și a legilor civile referitoare la calunatori, încheiem cu cuvintele s. apostol Paul: „Mulțămesc lui Dumnezeu, căruia îi slujesc dela strămoși în știință curată de sine-mi”.
Învățătorii interesați.

Anuare școlare.

V. *)

Anuarul XLVIII. al gimnaziului gr.-or. român din Brașov, al școlii reale și al școlii centrale primare pe al 62-lea an școlar 1911—12 publicat de Virgil Onițiu, dir.

Un frumos anuar îngrijit cu conștiințozitatea cuvenită, cuprinde datele referitoare la numitul gimnaz român gr.-or. din vechiul nostru Brașov.

În partea introductivă aflăm informații despre înființarea internatului ce s'a ridicat de curînd, cu astfel marea de băieți să poată fi adăpostiți sub acoperiș național fiind prin aceasta totodată feriți de contactul infecțios care ademenește inimele tinerești în vuetul orașelor mari.

Cu ocaziunea punerii pietrei fundamentale s'au rostit mai multe cuvîntări și s'a făcut un act comemorativ.

Corpul profesoral a avut și doliu în

*) Vezi nrul 73.

decursul anului expirat prin pierderea profesorului Paul Budiu, mort la 26 Oct. v. 1911.

Numărul profesorilor cari au funcționat la gimnaz este 14, iar la școala reală 6.

Profesori de obiecte extraordinare, au fost 5.

Studentii au și masă a cărui administrator și cassar este d. Virgil Onițiu directorul gimnaziului. Numărul școlărilor ajutoarați în anul 1911/12 este 33.

Suma totală a școlărilor înmatriculați la școlile centrale din Brașov în anul 1911—12 este de 1203 și anume: la gimnaz 307, școala reală 79, școala comercială 125, școala primară de băieți 308, școala primară de fete 289, școala de repetiție 47, și fete 48.

VI.

Anuarul gimnaziului superior gr.-at. și al școlii populare elementare gr.-cat. din Beiuș, pe anul școlar 1911—12 publicat de de V. Ștefanica, dir.

Aduce în paginile cele dintău un studiu lung intitulat: *Poesia populară din Bihor*. Studiul acesta este scris de d. dr. Petru Hetcou, și a apărut și în broșură separată.

Deși aceasta lucrare ar fi vrednică să o facem cunoscută cetitorilor noștri mai de aproape, cadrele acestor note despre anuarele școlilor noastre nu ne permit. Ne rezervăm însă dreptul de-a reveni cu altă ocazie numai asupra acestui frumos studiu.

Corpul profesoral dela acest gimnaz se compune din 18 profesori. Dintre aceștia 15 sunt de obiecte ordinare, iar 3 de obiecte extraordinare.

Au fost înscriși 419 elevi și anume în cl. I. 70, II. 62, III. 32, IV. 56, V. 42, VI. 50, VII. 39, VIII. 55. La examen de maturitate s'au supus 59 de inși dintre cari nu au reușit 8 inși.

Școlari înscriși la acest gimnaz după religione 208 au fost gr.-cat., rom.-cat. 14,

gr.-or. 150, ref. 11, izr. 27. După naționalitate români 357, maghiari 53.

Sunt date aceste scoase din anuar! Și dacă ne vom arunca ochii peste clasificările băieților, ne va fi bătător la ochi că streinii au note bune, ba unii chiar cele mai bune note. Pe cînd bieții băieți de român, la gimnaziile streine...? — Cetiți o statistică interesantă, din numărul 77 al „Unirii”.

Condițiuni de primire

în școala civilă de fete a Asociațiunii și în internatul aceleia.

În clasa I a școlii civile de fete se primesc eleve: a) care arată prin extras din matricula botezaților ori dela forul civil, că au implinit cel puțin vrăsta de 9 ani și b) dovedesc prin atestat școlar, că au absolvat cu succes IV clase elementare (poporale sau primare), ori apoi dovedesc pe baza unui examen de primire, că sunt bine orientate în materialul de învățămînt prescris pentru clasa IV-a elementară.

În celelalte clase ale școlii civile de fete se primesc eleve care dovedesc prin atestat școlar, că au absolvat cu succes vre-o clasă premergătoare la școala de categoria școlii civile.

Fără asemenea atestat, sau pe lângă atestat de pe clasa V și VI dela școala elementară poporală, se pot primi eleve în oricare clasă a școlii civile, ce corăspunde vârstei elevei, numai pe baza unui examen de primire, depus cu succes înainte corpului profesoral al școlii, în sensul ordinațiunii ministerului regesc-ungar de culte și instrucție publică, dto 11 August 1887, Nr. 29.000. Examenul de primire este scutit de taxă.

Elevele, care se înmatriculează întâia dată la școala noastră, au să aducă atestat

Simțămîntul acesta însă nu-i era atât de clar încît să priceapă în ce chip se hotărește soarta ei, simția numai că se întămplă o schimbare adîncă în casa lor, în viața ei, în lumea întregă.

Iu pat plînsese pînă tîrziu, în vreme ce auzia nedeslușit în camera vecină vorbele părinților cari nu mai terminau sfatul.

II.

Cănele hăpăi de câteva ori, zuruindu-și lanțul, apoi se retrase în băzăcuța de scînduri, lăsându-se pe labe. Protopopeasa se ivi în prag.

— E în casă Eufrosina? o întrebă un glas argintiu de fată.

— E în grădină, dragă Veturio. Pofteste în grădină, răspuse cu multă bunăvoință protopopeasa.

Veturia, fata notarului din sat, era o fată durdulie, cu formele bine dezvoltate, cu doi obrazi sănătoși și albi, cu ochii mari și umezi. Deschise încet porțița dela grădină, și măcinînd ușor pe cărarea nisipită, se apropia de Eufrosina care ședea pe un scaun sub nucul bătrîn. Umbra lui era aromată de parfumul acela, puțin cam aspru, dar care parcă te trezește decăteori, în căldurile verii, ai norocul să ajungi sub desimea unui nuc.

Eufrosina cosia, adîncită în gânduri. Săcni de pe scaun speriată, tipînd, cînd văzu pe cineva înaintea ei.

— Vai, fricoasă te-ai făcut de cînd ești logodită, dragă Eufrosino, zise Veturia, părăndu-i rău din inimă ea speriat'o astfel. La ce te gîndiai așa de adînc, o întrebă din nou, șezînd lângă ea pe scaun, și sărutîndu'o pe obraz. „Te gîndiai la el? Așa-i?”

Eufrosina nu răspuse. Inima-i bătea și acum cu putere, ca la o păsărică pe care o țini în mînă.

— Adică nu cumva e supărată dșoara, că va părăsi încurînd satul? — Întrebă c'o voce plîngătoare Veturia. Iată eu în locul tău aș plînge cu hohot. Și Veturia își îngropă obrazii în palmele albe și moi, plînsese o vreme cu sughiț, apoi o bufni deodată un răs nestăpănit. Rădea de-i deduseră lacrimile.

Începu să rîdă și Eufrosina. Atunci Veturia îi prinse mîna stîngă, îi scoase veriga de logodnă, ș'o puse în degetul ei, și începu să alerge pe cărare, săltînd, rîzînd mereu. Obosită se apropie de Eufrosina, îi bătă pumnii în ciudă.

— Dacă mai ești supărată să știi: facem schimb. Eu Veturia Pavelescu mă duc foarte bucuroasă la oraș, soția dlui avocat Anton Muntean. Da, foarte bucuroasă! Chiar acuma dacă vrei. Și ea începu să alerge din nou pe cărare. Mie știu că nu-mi va părea rău după viața dela sate, adăuse venind lângă Eufrosina și dîndu-i inelul.

— Nici mie nu-mi pare rău, dragă Veturio, zise oftînd Eufrosina.

— Atunci? Ești bolnavă?

— Nu sunt?

— Ți-e dor de el?

— Ei las, ce vorbești?

— Ce să vorbesc? Ce-i foarte firesc, și foarte de înțeles. Dacă nu-ți va fi dor de el acum, cînd îți va fi?

— Doar numai așeară ne-a părăsit.

— Fie. Eu nu l-aș mai lăsa nici un cîas de lângă mine.

— Copilării!

— Firește că-s copilării, și eu copilă, așa crezi tu. Dar te rog cu câți ani ești mai mare decăt mine?

— Cu trei.

— Ei vezi! Ce-s trei ani? Nimica toată. Nu pot să judec și eu tot așa de bine ca și tine?

— Poți, numai nu vrei.

— Cum așa, te rog?

— Iată mă 'ntrebi pentru ce sunt tristă, deși ar trebui să vezi că și tu în locul meu ai fi așa.

— Nici odată — strigă Veturia sărînd de pe scaun.

— Ba da, ai fi. Jur că ai fi, spuse cu hotărîre Eufrosina.

— Și pentru ce sîu fiu?

— Pentru că te-ai așă în fața unu lucru prea serios decăt să-ți vină să rîzi.

— Și te rog ce să fie acest lucru?

(Va urma)

școlar. extras de matricula botezaților ori dela forul civil și certificat de revaccinare.

În cursul complementar (supletor), împreună cu școala civilă de fete a Asociațiunii în sensul §-lui 6 din statutul de organizare al școlii, se primesc eleve care au absolvat patru clase civile (secundare). Se pot primi și eleve care au absolvat cu numai note bune două clase civile, dacă au trecut de 15 ani și sunt împiedecate a absolva cele patru clase civile.

Inscrierile pentru anul școlar 1912/13 se pot face din 1—6 Septembrie 1912 st. n.

Examenele de corigență se țin în 2 Septembrie 1912 st. n. la 8 ore a. m. cu elevele care s'au anunțat la direcțiune.

În 4 Septembrie 1912 st. n. la 8 ore a. m. se țin examenele de primire, iar în 5 Septembrie se vor începe prelegerile regulate.

Didactrul e 5 cor. pe lună, iar pentru elevele, care se înscriu întâi dată la această școală, se plătește încă, odată pentru totdeauna, o taxă de înmatriculare de 4 cor. Același didactru e și pentru elevele din cursul complementar.

Elevele care voiesc să fie primite în internat, fie eleve ale școlii civile, sau ale școlii elementare din loc, au să fie anunțate de timpuriu la direcțiunea școlii, înainte de începerea anului școlar, pentru ca să se poată face dipozitiile necesare.

Taxa internatului e 550 cor. pe an, în care se cuprinde și didactrul, și se plătește înainte, în patru sau în două rate. Spesele pentru cărțile de învățământ, pentru materialul de scris, desen și lucru de mână, le poartă părinții deosebit, precum și cheltuielile pentru îmbrăcăminte și încălțăminte, pentru instrucțiune în pian (violină) și în limba franceză.

Taxele pentru instrucțiune în pian sunt pentru o elevă (singură), 2 ore pe

săptămână, 10 cor. ¹⁾ pe lună; pentru două eleve (împreună), două ore pe săptămână, 8 cor. pe lună de elevă.

Instrucțiunea din limba franceză: 3 cor. pe lună de elevă.

Toate taxele se plătesc direcțiunii școlare.

Edificiul internatului este situat în mijlocul unei grădini frumoase lângă parcul orașului și e provăzută cu apă caldă, baie proprie și lumină electrică, încât oferă cele mai bune condiții igienice.

Elevele din internat au în fiecare zi anumite ore de conversație în limba franceză, maghiară și germană după trebuință. Pe lângă aceea ele se prepară și învață lecțiile sub conducerea directoarei, a profesoarelor și a guvernantelor.

Elevele care voiesc să fie primite în internat, au să aducă cu sine: o saltea, un covor, la pat, 2 perini, 4 fețe de perini, o plapomă sau țol de coșerit, 4 ciarșafuri (lințolii, lepedeie), 6 ștergare, 6 serviete, apoi peria de dinți, săpun și 2 piepteni, care rămân proprietatea elevei. Afară de aceasta rufe sau albiturile câte $\frac{1}{2}$ duzină din fiecare, o haină de vară și una de iarnă, două fuste de lustre (japon) și două de flanel, ciorapi batisate (marămi) câte 1 duzină, o umbrelă (cort) și încălțăminte trebuincioasă. În cursul anului vor primi în internat o haină uniformă. Strâns de uniformă se țin: o haină, 2 șurte în forma unei haine, o pălărie de vară și una de iarnă, care au să se facă aici și care vor costa peste tot 40—60 cor.

Dela direcțiunea școlii se pot primi prin poștă: „Statutul de organizare“, „Regulamentul intern“, „Regulamentul pentru cursul complementar“ și „Planul de învățământ“ al școlii, a 20 bani exemplarul, iar Monografia școlii pe 25 de ani dela înființare, a 3 cor.

Nagyszeben (Sibiu), în Iunie 1912.

Direcțiunea școlii.

O scrisoare a d-lui Vasile Stroescu. Numărul din urmă al „Românului“ publică interesanta scrisoare, ce a trimis-o marele Mecenat societății „Petru Maior“, cu prilejul jubileului, când i-a oferit suma de 12 mii coroane ajutor. Reproducem două pasaje finale, pentru a se vedea modul de gândire al acestui suflet distins ²⁾.

„Anii trec, nevoile nu așteaptă; mulți tineri și-or pierde sănătatea și viața, din mizeria traiului. Să stăm deoparte și să ne uităm — e păcat. Trebuie făcut ceva. La DVoastră se fac pianurile tot pe larg, să fie și pentru posteritate, — până la sfârșitul lumii! la omul sărac e gândul bogat — știe, că nu s'a implini nici odată, de aceea nu cruță banii (imaginari). Să fim mai modești, să facem ce-i în putința noastră; să ne îngrijim pentru un timp cât de restrâns: de prezent. — Eu propun, ca toți studenții să formeze o societate și să înființeze cassa

¹⁾ Din care sumă 2 cor. pe lună se contază institutului, pentru susținerea pianelor în stare bună.
²⁾ În numărul viitor vom da-o în întregime.

lor. Toți cei cu dare de mână să se înscrie cu cote anuale; să atragă ca membri particulari și fete particulare. Să-și aleagă dintr'ânșii un comitet, care la începutul fiecărui an academie, mai întâi să studieze starea materială a tuturor studenților nevoiași; să facă bugetul anual de cheltuieli, cari se prevăd în cursul anului, și de venitele de cari dispun. Bilanțul să se publice în mai multe rânduri, cu intervale, în ziare. Bani necesari să se adune prin colecte, concerte, baliuri, reprezentațiuni teatrale. Suma banilor nefiind mare, în fiecare an poate lesne să se adune. Purtând treburile în așa fel, pot să aștepte până ce s'or aduna milioanele trebuincioase. Altmintrelea până i-a veni cheful bogatului, ti ese sufletul săracului.

Să fie bine fixat, că s'or da ajutoare, nu stipendii — și mai întâi celor mai talentați, morali, sărguitori și săraci studenți. Aceia, cari împart ajutoarele, au pe sufletele lor răspunderea, ca să dea celor mai morali și capabili tineri, ca să nu se crească vipera (cum ați pățit-o) ci oameni cu inimă, cari să aducă folos neamului.

Ca să impac vorba, sfatul eu treabă, dau pentru cassa studențească din Budapesta — douăsprezece mii coroane, care pot să fie depuse la „Albina“ sau altă bancă cu 5% pe an, cu aceea ca începând, cu anul academic August 1912 să se cheltuească în fiecare an din cassa câte o mie coroane. Capitalul cu procente lui a durat până la August 1929, rămânând pe 1930 la 340 cor., care se va cheltui în acel an și se va stânge. În timpul acesta studenții s'or deprinde a-și gira afacerile lor“.

LOCALE.

„O vișoară“ jucată la Blaj. Și dacă am avut plăcutul prilej să admirăm pe pribegii noștri purtători de cultură națională, din oraș în oraș, — nu va trebui să trecem cu vederea pornirile bune, străduința meseriașilor noștri, cari Duminecă seara, 21 Iulie n. au aranjat o producțiune teatrală, jucând „O vișoară“ piesă în 3 acte de dl Octavian Prie.

Piesa aceasta populară e vedem aproape pe toate invitățile unde se anunță și producțiune teatrală. Cuprinde trei părți. Acțiunea e luată din mijlocul poporului, din sbuciumările și frământările ce se fac și se desfac acolo la țară.

E vorba de-o moștenire care e o vie lăsată cu gură de moarte lui Flușa și nevetei lui Sanda, oameni de frunte în sat. Flușa dorește să ajungă jude în locul lui Iosif Tătar, carele între aceste abătându-se mai de multe ori pe la casa lui Flușa se îndrăgostește de nevasta lui.

Rafila, femeea judei, prinde de veste și la o întâlnire cu Sanda erau să se scarpine puțin. Prin intervenirea bărbaților cearta e frântă în două.

Rafila însă a cătrănit tare pe Sanda strigându-i că e datoare la toată lumea etc., la care Sanda silește pe Flușa să-și vândă

Versuri flusturate.*)

Țiganul și aeroplanul.

Un țigan cu rar curaj
A plecat și el la Blaj
Pe Vlaicu să-l vadă 'n zbor.
Că-l ținea, că e — de-al lor...

Căci țiganu 'n gândul s'ân
Zise: „Dacă-i nătărău
„Omul ăsta, de chiar zboară,
„Trebuie să fie cioră“!

Dar pe urmă faraonul
Când văzu 'n văzduh balonul
Strigă: „Mamă, aulică!
Nu credeam că-i Românică“.

Mâncărime.

Pe Chineji îi mănă ciuma,
Iar pe Unguri fudulia,
Pe Țigani îi mănă pielea
Și pe Sași slugărnicia.

Ești sărac? Răbdări prăjite
Mânci. Bogat fiind, porcei,
Numai, vai, Românii noștri
Să mănâncă ei pe ei!

H. Călămar.

*) Din vol. care a apărut la Orăștie.

NEUMANN M.
furnizor imperial & regesc cameral și de curte,
Cluj, piața Mátyás király 14.
Pardesiu dela 32 Coroane în sus.
(45) 18—44

Mare asortiment de ȳestminte bărbătești,
de juni și de fete.

Catalog se trimite gratuit și francat.

Costume de modă dela 36 Cor. în sus.

vișoara moștenită și să-și plătească toate datoriile (foarte dator era judei). Flușa își vinde viaa părintelui. Sanda într'acestea mai întâlnindu-se odată cu Iosif Tătar, acesta iar oftează și-i spune Sandei șapte de dragoste, dar Sanda ca și mai înainte nu vrea să știe nimic. Judele înaintea ei frânge hârtiile, cari spun datoria lui Flușa, numai să-l iubească. Într'acestea se ivește Flușa și Rafila cu o gură mare. Sanda chiamă acasă pe Flușa și-i spune ce-a făcut judele, apoi se pregătesc să facă o cină strașnică cu plăcinte și vin.

Cam aceasta ar fi acțiunea piesei.

O acțiune nu prea la fel cu celelalte piese populare. Tocmai de aceea „O vișoară“ este o bucută interesantă, adevărată icoană bioscopică ruptă din viața dela țară.

Diletanții au fost următorii: Flușa dl Aug. Gruța, redactorul nostru responsabil, carele s'a produs bine achitându-și rolul pe deplin. Sanda: dna Miți Barna, Iosif Tătar: dl Iustin Prună, Rafila: dsoara Irodița Murza, Notarul: dl Emil Rozor, Părgarul: dl Ioan Borza, — cari deasemenea au dovedit apucături bunișoare în predarea diferitelor momente ale situației respectivelor personaje.

Sala „Pavilionului din Veza“ a fost ticsită de lume din Blaj și provincie, și diletanții noștri harnicii la sfârșitul producției, au fost răsplătiți cu aplauze.

Dela „Asociațiune“.

Ad Nrii 1886 și 1946/1911.

Circulară

cătră Onor. Direcțiuni ale despărțămintelor „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“.

În circulara cu Nr. 1886 dela 10 Decembrie 1911, referitoare la *Cursurile pentru analfabeți*, am fost accentuat, între altele și următoarele:

— Pentru a răsplăti întrucâtva munca săvârșită, comitetul central a decis să împartă 10 premii de câte 50 coroane între acei preoți și învățători, cari, până la 1 Maiu 1912, vor dovedi prin direcțiunile despărțămintelor, că au instruit în scris și citit mai mulți analfabeți în cursul iernii 1911/12“.

Iar în aliniatul ultim al circularii ce v'am adresat cu Nr. 1946 dela 25 Decembrie 1911, cu privire la prelegerile populare din despărțăminte, am fost luat următoarele dispoziții:

„Cele mai bune dintre prelegeri să se înainteze comitetului central, care le va censura prin organele sale și le va publica în revista „Transilvania“ sau în „Biblioteca populară a Asociațiunii“, ca prelegeri model. Cele mai bune prelegeri model din diferitele ramuri Comitetul central le va premia cu câte 50 coroane.

Fiindcă până la data de față numai puține din Direcțiunile despărțămintelor noastre au satisfăcut acestor dispoziții, le rugăm cu toată insistența, pe cele în restanță, să binevoiască a prezenta comitetului central atât rapoartele, referitoare la cursurile pentru analfabeți, cât și eventualele prelegeri populare model, ce li s'ar fi prezentat spre scopul indicat.

La cererile pentru premiile puse în vedere pentru instruirea analfabeților să se arete în deosebi: 1. Cât timp au durat cursurile întocmite spre acest scop?; 2. Numele

persoanelor, care au luat parte la aceste cursuri; 3. Resultatele obținute. — Aceste împărțări să fie confirmate din partea directorului despărțământului, de care se ține comuna respectivă, și să se înainteze Biroului central al „Asociațiunii“ (Sibiu—Nagyszeben, Str. Șaguna, Nr. 6), cel mult până în 15 August n. a. c.

Reclamăm de urgență aceste rapoarte, cu atât mai mult, pentru că despre rezultatul cursurilor de analfabeți avem de a raporta adunării generale și pentru că în scopul ținerii acestora am fost distribuit, unde ni s'a cerut, circa 1000 ex. din Abecedarul de I. Bota.

Primiți, vă rugăm, asigurarea distinsei noastre stime.

Sibiu, în 19 Iulie 1912.

Andrieu Bărseanu
prezident.

Noutăți.

Intru mărirea lui Dumnezeu.

Pentru edificândă biserica gr.-cat. română din Suciag, s'au mai primit până în prezent următoarele daruri după după apelul făcut: Parohia Bucium, Cornel Oțel preot 1 cor., Ioan Dömle 1 cor., Nechita Ciupe 2 cor., Iosif Ciupe și soția 2 cor., Isaié Ciupe 5 cor., „Sylvania“ inst. de credit, filiale 5 cor., Pavel Ciupe 1 cor., Maria Ciupe 1 cor., Miron Negrean 1 cor., mai mulți credincioși 20 cor. 30 fil., total 39 cor. 30 fil. Parohia Căpușul-de-câmpie 3 cor. 20 fil., dr. Ioan Nicoară prof. Gherla 5 cor. Parohia Nandra 5 cor. 70 fil., Basiliu Cintișau Miheș 1 cor. Parohia Șeica-mică 2 cor. 60 fil. Parohia Secuieu, Ioan Irimieș preot 2 cor., colectați 9 cor. 60 fil., total 11 cor. 60 fil. Parohia Păgida, Isidor Barbu preot 5 cor., colect 1 cor., total 6 cor. Parohia Săbadul-de-câmpie, N. German preot 2 cor., colectați 5 cor. 90 fil., total 7 cor. 90 fil., dr. A. Chețian director gimn. Blaj 2 cor., G. Precup prof. Blaj 1 cor., dr. Ioan Rațiu prof. Blaj 1 cor., O. Bonfiniu prof. Blaj 1 cor. Parohia Corbu 13 cor. 94 fil., Teodor Dușa preot Pătrângenii și colect. 2 cor. 60 fil., E. German preot Turdașul-rom. și colect. 3 cor., Rev. Ștefan Pop canonic Blaj 5 cor., Dănilă Muntean notar în pens. M.-Uioara și colectați 14 cor., Simion Luca preot Mischiu și col. 5 cor. 19 fil., Zaharie Pop preot și colect în Rucăr 9 cor. 28 fil. Parohia Nădășelul-ung. 42 cor. 20 fil. Parohia Lunca 4 cor. Parohia Mărgineau 4 cor. Marinimoșilor donatori, a căroră nume va fi scris în „Cartea de aur“ a bis. noastre, le exprimăm cele mai mari mulțumite. Suciag, la 21 Iulie n. 1912. *Beu Rusu*, preot.

Vlaicu va sbura și la Orăștie.

Cetim în „Libertatea“ că Vlaicu după Hateg va sbura la Orăștie. Să-i ajute Dumnezeu.

Impăratul Iaponiei e greu bolnav de mai multă vreme. Medicii au puțină speranță de scăpare.

Mulțumită. Direcțiunea gimnaziului superior gr. cat. din loc, exprimă mulțumită, dlui *Dr. Nicolae Șerban* adv. și deputat dietal, care în loc de cunună pe sicriul regretatului vicariu foraneu Iacob Macaveiu a dăruit *Mesei studenților* 25 cor. și institutului de credit „Zărândeana“, care a dăruit 20 coroane.

Petrecere. Invitare la producțiunea teatrală urmată de dans, ce se va aranja Duminecă, în 4 August 1912 st. n. în sala hotelului „Riemer“ din Teaca.

Zăpadă în Iulie. În Innsbruck și împrejurime a început să ningă frumos de câteva zile. Ninsori mari se anunță și din alte părți ale Alpilor așa din st. Gallen, st. Moritz și Miirreu.

Ungurii încă zboară. Unii aviatori de pe câmpul Rákos de lângă Budapesta s'au putut ridica cu chin cu vai pe sisteme Bleriot etc., până la înălțime de 6—8 metri — și deja foile patrioților și vestese marile sboruri naționale cari vor avea loc în Septembrie a. c.

Noaptea sf. Bartolomeu, romanul nostru dela „Partea literară“ se va continua în nrul viitor.

Să bem la mâncare. Doi vestiți medici americani Nattill și Hawk în cercetările lor asupra chestiunii, că oare e bine să se beie la mâncare ori ba, — au ajuns la rezultatul, că nu numai e bine ci chiar folositor, după-ce lichidele au influență mare asupra mistuirii alimentelor mai grele.

Telegrafie fără fir pe aeroplanele române. Pe aeroplanele române de lângă Constanța se pregătește instalație de telegrafie fără fir. Aeroplanele astfel întocmite se vor pune în legătură și cu marile vase române, plutitoare pe oglinda Mării-negre.

Explozie de benzină. În Lugoj, înainte de sborul lui Vlaicu s'a întâmplat o groaznică explozie: Vlaicu trimisese pe-un servitor să cumpere benzina necesară aparatului său la măgazinul Morgenstern. Pe când un funcționar încerca să scoată benzina, s'a produs — cine știe din ce pricină, — o explozie grozavă. Funcționarul a fost grav rănit, iar magazinul a luat foc. Cu mare greutate a putut fi stins focul. Un pompier a căzut de pe acoperământul aprins în mijlocul focului — rănit greu a fost transportat la spital.

Albanii răsculați vreau să atace Constantinopolul. Sunt temeri, că în zilele cele mai apropiate vor apărea înaintea zidurilor — de aceea în Constantinopol se iau mari măsuri de apărare.

Regimente nouă de honvezi. Ministrul de honvezi are de gând să facă încă câteva regimente de honvezi. Acum mai nou se anunță că intențiunea aceasta a ministrului e fapt împlinit. Regimentele aceste se vor face din recrutările comitatelor Oradea-mare și Dobrițin.

Răscoală în armata rusească. În tabera Taskend soldații ruși s'au răsculat din motive încă necunoscute. După câteva pârâiri de focuri între răsculați și supuși, fiind omorâți câțiva ofțeri și mai mulți soldați, — răscoala a fost înăbușită.

Din pricina căldurii. În Oradea-mare a înebunit locuitorul Anton Freund din pricina căldurii. Nenorocitul, se spune, că a pus mâna pe-o coasă alergând după trecătorii pe stradă. În urmă fiind urmărit de mulțime a luat-o razna pe câmpie.

Luptă între fiarele sălbatice. Într'o pădure din părțile comitatului Treiscaune s'a aflat de cătră niște pădurari corpul unui urs biruit — pe semne — de-un mistreț. Corpul ursului cald încă arăta prin foarte multe locuri urme de colți cumpliți, iar frunzele și ierbișurile din jur erau stropite cu picuri mari de sânge. Intreg jurul unde zăcea bietul urs lăsa de bănuț, că acolo a fost groaznică încăerare pe moarte și viață.

Partea Literară.

Rutenii din Galiția.

(Continuare).

Să lăsăm însă, ca să ne vorbească „Statistica“ după datele oficiale pe anul 1900, ce le poate confrunta fiecare în biroul c. k. Guvern din Lemberg.

a) Pe anul 1900 aveau în posesiune ca dotare canonică pământ: Clerul rutean în valoare de 18.420.683 cor.; Clerul latin în în valoare de 10.573.794 cor.

NB. Considerând, că datele aceste se repoartă la Galiția: întreagă, nu ne va fi greu să deducem raportul concernând exclusiv Galiția-Răsăriteană, unde se concentrează de altfel mai toată averea Bisericii rutene. El ni-se prezintă ca 4: 1 în favorul rutenilor.

b) Venitul din averea suprazisă se împarte astfel, (conform actelor oficiale): Pentru Clerul rutean 735.143 cor.; Pentru Clerul latin (în toată Galiția) 419.730 cor.

c) Congrua, ce primește Biserica catolică pe cele administrativă s'a urcat pe anul 1900: Pentru Clerul rutean 1.629.675 cor.; Pentru Clerul latin (din toată Galiția) 438.112 cor.

O lămurire mai amărunită despre dotarea Clerului rutean ne-o va da următoarea tabelă. Spre înțelegerea ei notăm îndeosebi:

a) Clerul rutean este dotat cu pământ de arătură, cu lunci, fânaș și cu pădure; cuantul acestei dotări îl dăm în jugere austriace (1 juger (Worgen) = 57 azi).

b) La dotarea suprazisă mai aparțin lemnele de foc, ce le primește Clerul sau dela comună sau dela Curte: cuantul lor îl dăm în stânjeni. (1 stânjen pe aici = 3.60 m).

c) Congrua, în fine, suplinește prestațiunile naturale din beneficiu.

d) Cumpănind însăși prestațiunile în natură, ca fundațiune străveche pentru Clerul rutean, vom ajunge la convingerea, că polonii au fost darnici pentru frații lor ruteni și că aceștia, în posedarea legalizată a congruei, n'au a se plânge. Clerul latin îndură astăzi nu arare-ori mai mare lipsuri decât cel rutean.

e) Nedorind să molestăm pe P. T. cetitori cu enumerarea dotării fiecărei parohii rutene a parte, am contras cifrele, pentru câte unul din districtele administrative politice din Galiția-Răsăriteană. *)

Și anume media pentru fiecare parohie ruteană este: 70.75 jugere pământ de arătură; 19.4 jugere lunci și livezi; 4.0 jugere pădure; 6.3 stânjeni lemne de foc; 966.81 coroane ca congruă în plus. Totul ca prestațiunile beneficiului.

Adăugând la aceste veniturile din jura stolae, dela cununie, botez, înmormântare etc., apoi dările în natură la prohodire, ungere etc. și încă alte proventiuni personale ale parohului rutean, vom veni lesne la încheierea, că Biserica ruteană în Galiția n'are a se plânge: Clerul este dotat relativ foarte bine. Și mai adăugim noi, în nici o carieră din lume, n'ar ajunge omul la așa stare fericită, ce îți arde, în vreme atât de scurtă. După teologie, cu vre-o 25 sau 26 ani, se

*) Urmează tabela statistică.

vede preotul rutean adorat și stimat, exercită jurisdicțiunea, se joacă cu politica ca fruntaș și reprezentant al națiunii; viața și-o are asigurată, o tineră femeie îi zîmbește cu dragoste permisă, munca relativ puțină, căci poporul, de comun pretinde puțin, mai ales dacă e lipsit de ori-ce crâmpu de cultură superioară, cum este tocmai poporul rutean de rând.

6. Fondul Religionar Galițian.

Rămâne să considerăm încă, din ce resurse se susține Biserica catolică din Galiția: cea latină și cea ruteană. În aparte de averea imobilă, ca dotațiune a beneficiilor sacre, care datează din vechime, mai există astăzi așa numitul fond religionar, a cărui procente supeditează în bună parte cuantul congruei primite pe cale administrativă. Dar acest fond nu compensează decât în parte neînsemnată starea lucrurilor și paguba Bisericii pricinuită tocmai prin înființarea lui. Cum oare?... Răspundem, prin felul cum acest fond fuse creat.

Iosif II., împăratul—parcliser, pretinzând mare zel pentru ajutorarea Clerului sărăcăcios, pentru înființarea Seminarilor teologice etc., dar în realitate călăuzit de ideile febroniane, și călcând în picioare cu ceva țință masonică—principiile cele mai elementare ale dreptății, a dispus adevărat cu mai multe ordine preînalte, emanate toate în decursul anului 1782, ca anume să fie suprimate, desființate și cassate toate mănăstirile de călugări și călugărițe cu o viață mai mult contemplativă decât practică, apoi toate confraternitățile și asociațiunile privesc de ale mirenilor; iar averea tuturor acestor instituțiuni și altor câteva asemenea, cea imobilă adevărat pământul, clădirile, bisericile, pe cât și cea mobilă adevărat banii, scumpetele sacre cu potire, monstranțe, odoare, averea toată gospodărească etc... să fie confiscată cu de-a sila în favorul fondului religionar și școlastic. Porunca fu executată de comisarii împărătești: în toată Austria au căzut 738 mănăstiri pradă lăcomiei pioase ale împăratului. Dar vorba aceea: „male parta, male dillabuntur“! Cu toate că Iosif II. supraveghia cu ochi de vultur toate manipulațiunile comisariilor săi, cu toate că era bine informat despre averea ordurilor, așa că cunoștea mai bine decât un ispravnic feciurile și vinurile călugărești, cu toate că preciza el însuși prețul obiectelor de cult (monstranța din Königskloster: 50.000 fl.) și altor (vinurile Cartusiane și Camaldulense din Mauerbach și Kahlenberg cu 40.000 fl.), totuși s'a făcut multă mușamă pe seama confiscărilor! Comisarii ciuruind scrupulos firele averilor monastice, știau pe de altă parte să ocolească bulgării mari, jupindu-le cu multă istețime pentru sine și cei ai lor. Avem chiar o plângere a împăratului Iosif II. în privința acceasta, adresată baronului Kraesel, în care acuză pe domniile comisari-confiscenți direct de tâlhărie. Într'adevăr, tâlhăriile trebuia să fi fost enorme, dacă la anul 1783 din imensele averi bisericesti confiscate, în plus cu alte fonduri emeritale. (Praga de pildă, avea un fond de 385.800 fl. pentru emeriturile Clerului!) stipendiile fundamentale, veniturile, intercalare la timp de vacanță a Scaunelor episcopale etc., întreg fondul religionar nu prezenta decât ridicol o sumă de 14.952.377 fl. 43¹/₂ cr.

(Va urma.)

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

Versuri flușturate.

O nouă broșură umoristică a lui Haralamb Călămăr — Ermil Borcia — a apărut la Orăștie, în editura „Librăriei Naționale“ S. Bornemisa, sub titlul: *Versuri flușturate* cu portretul autorului. Sunt peste 60 versuri originale de tot hazul, pe cari ni le dă drăgălața broșurică, unică în felul ei. Dl Borcia e destul de bine cunoscut publicului nostru cetitor, decât să insistăm mult asupra felului de tot amuzant al versurilor sale. În „*Versurile flușturate*“ întâlnim la Călămăr și de astădată glume atât de nimerite, umor și satiră, calamburi (jocuri de cuvinte) perfect reușite, și un fin umor turnat în versuri delicioase. Întreaga broșură — elegant și drăguț ajustată de „*Tipografia Nouă*“ (a foii „*Libertatea*“) dela Orăștie, — să prezintă ca o bonbonieră de nostime îndepărtate, din care fiecare poate gusta cu plăcere. Distrează pe toți, fără să supere pe nimenea, o o recreație după ce te-a obosit cetitul atâtor lucruri serioase.

Broșura se poate procura dela „*Librăria Națională*“ S. Bornemisa în Orăștie (Szászváros) și dela celelalte librării românești. Prețul 60 fileri franco.

Invitare la abonament. Societatea academică „*România Jună*“ editează cu ocazia jubileului de 40 de ani monografia sa istorică scrisă de membrul ei dl Ion Gramadă. Lucrarea defăță cuprinde pelăngă străduințe de 40 de ani date detot nouă privitoare la istoria noastră culturală. Venitul curat, ce va reuși din desfacerea ei e destinat pentru idealul de decenii al tinerimii grupate în jurul „*României Jună*“: crearea unui alumneu. Apelăm la sentimentele D-Voastre, care totdeauna ați arătat un viu interes pentru progresele tinerimii, rugându-Vă să lucrați cât Vă este posibil pentru răspândirea acestei cărți, care va spori fondul merit pentru scopul măreț, ce Vi l-am indicat și în vederea căruia suprasolvirile vor fi un important obol pentru realizarea lui și se vor publica cu recunoștință.

Desfacerea monografiei o conduce membrul nostru, dl Ionel Tilea, Sibiu (Nagyszoban), Schulgase 8, căruia rugăm să i se adreseze toate corespondențele privitoare la desfacere, prețuri exemplarelor și eventualele suprasolviri. Viena, în Iulie 1912. Pentru „*România Jună*“: *Dimitre Marmeliuc* președinte. *Dionisiu S. Benea* secretar de ext.

Biblioteca populară a „Asociațiunii“
Nr 16 an. II-lea Creșterea pomilor sfaturi și povețe pentru țărani români, de Nic. Iosif învățător.

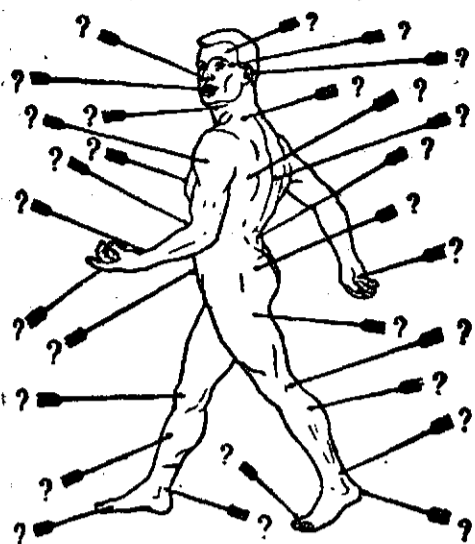
Nr. 14. Din „*Isprăvile lui Păcală*“ de P. Dulfu, partea I.

Nr. 15. Comuna „*Viitorul*“ sfaturi și pilduri pentru înaintarea unui sat prin sine însuș de Romul Simon. Prețul fiecărei broșuri costă 30 bani.

Proprietar-editor: AUREL C. DOMȘA.

Redactor respons.: AUGUSTIN GRUIȚIA.

Te săgetează? (Ai dureri?)

Folosește Elsafluidul lui Feller și Elsa-hapurile lui Feller, a căror singur producător este EUGEN V. FELLER, farmacist de curte, Stubica Centrale Nr. 122 (Zágráb).

I. Elsafluidul lui Feller e, după experiențele noastre, liniștitor de dureri, vindecător, înțețează durerile; repede și sigur vindecă: reumă, (spurc), slăbire de nervi, junghiuri în coaste, influența, dureri de cap, de dinți de spate, amorteală, durere de ochi, migrenă și multe alte morburii aci nepomenite! Fluidul Elsa alui Feller e folosit cu efect fără păreche la răgușală, catar, dureri de piept și gât, și morburii provenite din curent ori răceală. Veritabil e numai dacă pe sticlă e numele «Feller». 12 sticle mici sau 6 duble ori 2 speciale, K. 5, franco.

II. Mai departe dorim a Vă aduce la cunoștință, că lumea folosește cu efect distins și sigur Elsa-hapurile-Rebarbara purgative alui Feller, contra durerilor de stomac, sgârciuri, lipsă de poftă, arsuri de ficere, greață, amețeală, răgăeli, haemoroide și alte conturbări de mistuire. — 6 cutii franco cu 4 cor. — Să ne ferim însă de imitațiuni și la comande să adresăm curat așa:

Eugen V. Feller, apotecar
STUBICA Centrale 122. (com. Zagrab).
(33) 23-24

(81) 1-2

Concurs.

Pentru edificarea bisericii gr.-căt. din Borgó Mureșeni (Marosborgó) com. Bistrița-Năsăud se escrie concurs de licitațiune minuendă, ce se va ținea în 18 August a. c. st. n. la 10 ore înainte de amiază.

Prețul strigării este 41.307 cor. Doritorii concurenți sunt datori a depune 10 % ca cauciune înainte de începerea licitațiunii, în bani gata, ori în hârtii de valoare austro-ungare.

Senatul bisericesc își rezervă dreptul de a alege dintre întreprinzători pe acela, care ar presta garanță mai mare și s'ar vedea mai capace, fără de a lua în considerație pe cel mai ieftin licitante, care va da senatului bisericesc garanția cerută.

Planul, preliminarul, Contractul și condițiunile de licitare se pot vedea în cancelaria parohială din Borgo Mureșeni înainte de licitare în ori ce timp.

Ofertele în scris sunt de a să înainta la prezidiul senatului bisericesc gr.-căt. din Borgo Mureșeni până la 16 Aug. a. c.

Ofertele sosite după acest termen, apoi acelea la cari nu se acude cauciua corespunzătoare, nu vor fi luate în considerare.

Borgo-Mureșeni în 21 Iuliu 1812.
In numele senatului bisericesc

Vasiliu Nichiti
preot.

MOBILE

Dormitoare, prânzere, chilii de domni, sa-loane, aranjare completă de hotel, cafenele și castele, mobile de fier și de aramă, tapete, perdele, policandre și pianuri se spedează ori unde

cu bani gata sau în condițiuni de plată foarte favorabile.

Un mare și pompos album de mobile 1 cor. La aranjări complete se trimite agent cu modele, ori unde, fără a se socoti spese pentru asta.

Modern Lakberendezési vállalat
Budapest, IV., Gerlóczy-utca 7. sz.
(88) 81-104 (Központi városháza mellett).

Városmajor-Sanatorium și Hydrotherapie

26 odăi aranjate foarte modern, supraveghiere medicală constantă.
Telephon 88-99.

Birou central, stabiliment medical:
Budapesta, Ferencz-körut 29.
Consultațiuni dela orele 8-9 a. m. și 4-5 p. m.

(8) 27-52 Director-șef

Dr. Cosmutza.

In Internatul lui Bohn
numit și

„Deák-Otthon din Segedin“

Situat în orașul Segedin (Szeged), strada Tisza Lajos-Körut Nr. 43.

Se primesc tineri

fără deosebire de conțesione ori naționalitate, —

cari cercetează gimnaziul ori școala reală superioară, mai departe, cei-ce doresc să frecventeze școala comercială superioară, școala civilă ori școala elementară.

Plata de întreținere pe anul întreg face 450 Coroane. Internatul poșede două palate, cu câte două etaje excelent aranjate, în cari elevii se află adăpostiți sub îngrijirea și supraveghierea bărbăților de specialitate.

Doritorilor de a reflecta la institutul acesta, servește cu plăcere și dă informațiuni dorite proprietarul

Carol Bohn
director.

(74) 4-5

Zugrav.

Subscrisul am onoare a aduce la cunoștință On. Public, că după praxa câștigată în atelierele din străinătate, mă află în plăcuta poziție a putea zugrăvi cu colori de oleu pe pânză, lemn și zid toate chipurile biblice aflătoare în Bisericile noastre, efetuesc și sculptura în lemn. — Primesc coloratul în oleu sau cleiu a ori ce fel de edificii publice și private, precum și văpsitul de portale, uși și ferestre. — Asemenea pectez firme cu prețuri foarte moderate.

Rugând On. P. pentru sprijinul binevoitor rămân

cu distinsă stimă

Augustin Cucerzan
zugrav.

(80) 2-?

Aiud-Nagyenyed, Tot-uteza.

Cercetări cu deamănuntul

dovedesc, că spălătoreșele acelea, cari folosesc cum se cade și escluziv numai săpunul-Schicht; poșed mâni frumoase, albe, netede și moi; Săpunul-Schicht e tocmai de tot domol, perfect curat și în apă caldă curăță mai bine, ca toate celealalte săpunuri în apă ferbinte. Cu săpun comun trebuie să frece omul și să clătească mult, pe când cu Săpunul-Schicht e de ajuns o simplă netezire a rufelor.

Extractul de spălat „FRAUEN-LOB“ este cel mai ideal praf de săpun pentru înmoierea rufelor.

Frumsetei femeiești

nimic nu e atât de stricacios, ca munca obositoare de zile întregi în Spălătoria cea plină de vapori, și ca năcazul zilei de spălat, când e silit omul să spele după metoda veche cu săpun ordinar. Cele ce se ajută la spălat cu Săpunul-Schicht, se simțesc iuți, sprintene, vesele și sănătoase. Căci omul rămâne cruțat de ori ce oboseală și adroabă, lucrul spălatului se reduce la un minim.

Extractul de spălat „FRAUEN-LOB“ este cel mai ideal praf de săpun pentru înmoierea rufelor.

(63) 6-?

Săpunul-cosmetic

desinfectant Szt. László

din Cluj (al lui Heinrich), ajuns acum la renume mondial, e o adevărată comoară la casă. Este un prezervativ sigur împotriva boalelor infecțioase. Afară de aceasta, pe lângă substanțele sale distinse, de a ridica fineța pielii, prin mireazma sa de tot aleasă a devenit un articol cosmetic de primul grad.

Se poate căpăta pretotundine, Prețul unei bucăți e 70 fileri.

(69) 6—?

Cadon de sărbători!

Admirabilul tablou

Din suferințele noastre,

Reprezintă un moment dureros din viața noastră. — Mărime 44/68 cm.

Se află de vânzare la *Librăria Seminarului teol. gr.-cat din Blaj*. — Prețul freat 270 cor.

Un admirabil tablou după originalul marelui pictor *Obedeanu* reprezentând pe:

MIHAI-VITEAZUL

Cel mai războinic voevod, ne pare din acest tablou cu o putere de sugestie extraordinară. Se află de vânzare la *Librăria sem. teol. gr.-cat. din Blaj*. — Prețul tabloului cor. 150 fil.

(82) 1—2

Concurs.

Intreprinzătorii doritori de a executa lucrările necesare la edificarea școlii greco-catolice din Schiopi-Tordaegres, prin aceasta se recerează să-și înainteze ofertele în scris însoțite de cauțiunea de 600 cor. adecă șasă sute coroane, la oficiul parohial gr.-cat. din Schiopi cel mult până la 4 August 1912 la 4 ore p. m.

Ofertele intrate mai târziu nu se vor lua în considerare.

Operatele despre aceste lucrări anume: formularul de contract, condițiunile de edificare, descrierea tehnică, preliminarul de spese și planul, aprobate de Preaveneratul Consistor Metropolitan la 14 Maiu 1912 sub Nrul 3288, se pot studia zilnic în cancelaria parohială din Schiopi între oarele 8—11 a. m.

Schiopi (Tordaegres), la 25 Iuliu 1912.

Nicolau Racovițan
preot gr.-cat.

Ioan Bologa
curator primar.

Institut de asigurare ardelean

„Transsylvania“

SIBIIU

Strada Cisnădiei 1—5.

Edificiile proprii.

recomandă

Asigurări împotriva focului

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. în condiții avantajoase și cu premii ieftine.

Asigurări pe viață

(pentru preoți și învățători confesionali romani gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu termen fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asig. de zestre și asig. populare pe spese de înmormântare. Mai departe contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig. p. pagube la apaducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1911	K.	5,275,798-23
Capitale asigurate pe viață achitate		5,146,556-86
Starca asigurarilor cu sfârșitul anului 1911	foc	127,763,744—
	viață	10,931,322—
Fonduri de întemeiere și de rezervă	cor.	2,520,492—

Prospecte și informații se dau gratuit în birourile Direcțiunii și la toți agenții.

Persoane versate în achiziții cu cercuri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în serviciul institutului.

(5. 75—?)

La expozițiunea milenară din Budapesta dela 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătorii de clopote și fabrica de scaune de fier pentru clopote a lui

Antoniou Novotny

in Timișoara-Fabric

(4) 29—52

□ clopotele găurite □

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute la partea superioară — ca violina — cu găuri după figura S și pentru aceea au ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fier bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustarea de fier bătut — ca și spre turnarea de toace de metal.

Prețcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.